การจัดทำข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจ ลำไย ลิ้นจี่ ภาคเหนือ ปี 2564
ภายใต้คณะทำงานสำรวจข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจ ภาคเหนือ

ผลการจัดทำข้อมูล ปี 2564 พบว่า <u>เนื้อที่ยืนต้น</u> ของไม้ผลภาคเหนือ 2 ชนิด ได้แก่ ลำไย และลิ้นจี่ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,362,840 ไร่ เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 63 ที่มีจำนวน 1,356,255 ไร่ (เพิ่มขึ้น 6,585 ไร่ หรือร้อยละ 0.49) โดยลำไยมีจำนวน 1,272,396 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีจำนวน 1,264,515 ไร่ (เพิ่มขึ้น 7,881 ไร่ หรือร้อยละ 0.62) ส่วนลิ้นจี่มีจำนวน 90,444 ไร่ ลดลงจากปี 2563 ที่มีจำนวน 91,740 ไร่ (ลดลง 1,296 ไร่ หรือร้อยละ 1.41)

<u>เนื้อที่ให้ผล</u> เพิ่มขึ้นทั้ง 2 ชนิดสินค้า รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,280,413 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีจำนวน 1,222,129 ไร่ (เพิ่มขึ้น 58,284 ไร่ หรือร้อยละ 4.77) โดยลำไย มีจำนวน 1,195,500 ไร่ เพิ่มขึ้น 59,833 ไร่ หรือ ร้อยละ 5.27 ส่วนลิ้นจี่ มีจำนวน 84,913 ไร่ ลดลง 1,549 ไร่ หรือร้อยละ 1.79

<u>ผลผลิตรวม</u> เพิ่มขึ้นทั้ง 2 ชนิดสินค้า รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,004,319 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีจำนวน 837,130 ตัน (เพิ่มขึ้น 168,480 ตัน หรือร้อยละ 20.16) โดย**<u>ลำไย</u>**มีผลผลิต 973,603 ตัน เป็นลำไยในฤดูมากถึงร้อยละ 70.20 เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.73 โดยผลผลิตจะออกสู่ตลาดในช่วงเดือนมิถุนายน-กันยายน ออกมากที่สุดในเดือนสิงหาคม (ร้อยละ 40.53) ทั้งนี้เนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวย หนาวเย็นต่อเนื่องในช่วงปลายปี 2563 ส่งผลให้ลำไยมีการติดดอกออกผลมาก ประกอบกับมีฝนตกต่อเนื่องตั้งแต่ปลายปี 2563 ถึงกุมภาพันธ์ 2564 ทำให้มีปริมาณน้ำเพียงพอในช่วงออกดอกและช่วงติดผลอ่อน แม้ว่าในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน จะเกิดปรากฏการณ์ฝนทิ้งช่วง ส่งผลให้บางพื้นที่ต้นลำไยขาดน้ำ สลัดลูกทิ้งบางส่วน แต่เนื่องจากการออกดอกและติดผลมีมากกว่าปีที่แล้ว ทำให้ภาพรวมผลผลิตเพิ่มขึ้นมาก โดยมีผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 814 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.65 จากปีที่ผ่านมา สำหรับความต้องการผลผลิตลำไย ส่วนใหญ่เน้นป้อนอุตสาหกรรมการแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งทั้งเปลือก อบแห้งเนื้อสีทอง น้ำลำไยสกัดเข้มข้น ลำไยกระป๋อง บริโภคสดในประเทศ และส่งออกในรูปลำไยสด สำหรับราคาลำไยในฤดูที่เกษตรกรขายได้ในปี 2564 จะแบ่งตามเกรดผลผลิต ลำไยสดช่อ เกรด AA กก.ละ 25-27 บาท เกรด AA+A 20-25 บาท เกรด A 15-20 บาท เกรด B 11-15 บาท เกรด C 9-10 บาท ลำไยรูดร่วง เกรด AA กก.ละ 15-20 บาท, เกรด A 4-10 บาท เกรด B 2-6 บาท เกรด C 1 บาท ส่วน**<u>ลิ้นจี่</u>**มีผลผลิต 30,716 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.39 โดยผลผลิตจะออกสู่ตลาดในช่วงเดือนเมษายน-สิงหาคม ออกมากที่สุดในเดือนพฤษภาคม (ร้อยละ 64.14) ต่อเนื่องถึงเดือนมิถุนายน (ร้อยละ 32.83) ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 362 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.39 จากปีที่ผ่านมา ทั้งนี้สืบเนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวย อากาศหนาวเย็นนาน ลิ้นจี่ที่ผลิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 บริโภคภายในประเทศ ที่เหลือร้อยละ 30 ส่งออกไปยังประเทศเวียดนาม ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ บาห์เรน กาตาร์ และฝรั่งเศส โดยเกษตรกรและผู้รับซื้อ (ล้ง) มีการปรับเปลี่ยนช่องทางในการจำหน่ายผลผลิต โดยขยายตลาดไปยังโมเดิร์นเทรด อาทิ ส่งห้างสรรพสินค้า (เดอะมอลล์) ร้านเลมอนฟาร์ม ตลาดสดองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตลาดไท และตลาดในท้องถิ่น เช่น พ่อค้า/แม่ค้า หน่วยงานราชการ สำหรับราคาลิ้นจี่พันธุ์ฮงฮวย เกรด A เฉลี่ยในปี 2564 ที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวสูงขึ้น อยู่ที่ประมาณ 30-35 บาท/กิโลกรัม สืบเนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกลิ้นจี่ส่วนใหญ่มีความชำนาญ มีประสบการณ์ในการเพาะปลูก มีการพัฒนาคุณภาพการผลิต ตลอดจนการได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมในการถ่ายทอดองค์ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในปัจจุบันเนื้อที่ปลูกและเนื้อที่ให้ผลของลิ้นจี่จะลดลง

ด้านนางอังคณา พุทธศรี ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 (สศท.1 เชียงใหม่) และนายประเสริฐศักดิ์ แสงสัทธา ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 2 (สศท.2 พิษณุโลก) กล่าวเสริมว่า ในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน ของทุกปีถือเป็น 2 เดือนสำคัญของผลผลิตลำไยในฤดูของภาคเหนือที่ออกสู่ตลาด โดยปี 2564 ผลผลิตภาคเหนือจะเพิ่มขึ้นอีก 1.67 แสนตัน จากปี 2563 ที่มีปริมาณผลผลิต 8.06 แสนตัน เพิ่มเป็น 9.73 แสนตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.73 ทำให้ปริมาณผลผลิตมีมาก ในขณะที่ความต้องการลดลงจากอุปสรรคทางการค้าหลายประการ อาทิ การะบาดของ Covid-19 ที่ส่งผลกระทบต่อแรงงานเก็บลำไยที่หายาก เพราะกังวลเรื่องการติดเชื้อ การไม่มีพื้นที่ขายผลผลิตจากมาตรการล็อกดาวน์ และการตรวจเข้มจากการขนส่งไปประเทศจีน ทำให้ผู้ประกอบการลดปริมาณการรับซื้อลงมาก นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตของประเทศคู่แข่งและคู่ค้าอื่นๆ ออกมามาก อาทิ ลำไยลอง ยาน Long Nhãn ของเวียดนาม ที่เพิ่มขึ้นจาก 5 แสนตันเป็น 6 แสนตัน ลำไยจากจีน ทั้งในมณฑลกว่างซี่ กว่างโจว ฟู่เจี้ยน และ

ไต้หวันก็เพิ่มเช่นกัน จากปัญหาปริมาณผลผลิตลำไย ปี 2564 ที่เพิ่มขึ้นทั้งในและต่างประเทศ จึงส่งผลต่อราคาลำไยในประเทศปรับตัวลดลง อย่างไรก็ตาม คณะทำงานสำรวจข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจ ภาคเหนือ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ในแต่ละจังหวัด ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การตลาดสินค้าเกษตร ได้จัดทำแผนบริหารจัดการสินค้าและเชื่อมโยงกับตลาดภายนอกจังหวัด ให้สามารถบริหารจัดการผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตออกกระจุกตัวในช่วงเดือนสิงหาคมนี้ อาทิ การจำหน่ายลำไยเพื่อบริโภคสดในประเทศ โดยมุ่งเน้นกระจายออกนอกแหล่งผลิตผ่าน Modern Trade เครือข่ายสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ธ.ก.ส. ไปรษณีย์และตลาดออนไลน์ อีกทั้งเห็นว่าการแก้ปัญหาลำไยในประเทศอย่างยั่งยืน ควรอาศัยใช้กลไกการขับเคลื่อน Bio Circular Green Economy Model บริหารจัดการผลผลิตลำไยตลอดห่วงโซ่การผลิต อาทิ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมลดต้นทุนการจัดการสวนลำไยอย่างจริงจัง นำมาต่อยอดพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องสู่อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง อาหารเสริม และสุขภาพ จากสารสกัดที่มีประโยชน์ในใบ เปลือก ดอก เนื้อ เมล็ด เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสูง และการผลิตลำไยภายใต้มาตรฐานการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับการแก้ไขปัญหาลิ้นจี่ภาคเหนือที่พบการโค่นต้นลิ้นจี่ทิ้งมากขึ้น โดยหันไปปลูกมะม่วง ลำไย และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทดแทน เพราะเห็นว่าลิ้นจี่เป็นพืชที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งการผลิตลิ้นจี่อินทรีย์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทำได้ยาก ซึ่งยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มรูปแบบ เนื่องจากยังพบปัญหาหนอนเจาะขั้วลิ้นจี่ ทำให้เกษตรกรยังคงใช้สารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืช ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งคิดค้นวิจัยสายพันธุ์ลิ้นจี่ที่มีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและการบริหารจัดการตลาดห่วงโซ่ ตั้งแต่การดูแลจัดการสวน การห่อผลผลิต และการบริหารจัดการหลังเก็บเกี่ยว อาทิ การนำเทคโนโลยีนวัตกรรมเกษตรจำพวกเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยว เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต การลดระยะเวลาในการขนส่งด้วยระบบห่วงโซ่ความเย็น (Cold Chain) เพื่อช่วยคงคุณภาพผลผลิตให้ สดใหม่ได้นานขึ้นก่อนถึงผู้บริโภค ซึ่งหากดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าว คาดว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสินค้ากลุ่มไม้ผล (ลำไย ลิ้นจี่) ของภาคเหนือ จะสามารถดำรงอยู่ในในสถานการณ์ปัจจุบัน